

Előfizetési árak:

Egész évre	5 fr. — kr.
Fél évre	2 — 50
Negyed évre	1 — 25
Neptanítóknak egész évre	3 — —

Hirdetési díjak

a legutjányosabban számítottak.
Bélyeg minden beiktatásért 30 kr.

BAJA

vegyes tartalmú hetilap.

Megjelen minden szerdán és szombaton.

Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztői iroda.
Iroda a lap szellemi részét illető kelle-
mények intézésére.

ÁLLAMI TANÍTÓKÉPZÉSBEN.
Levelek csak bemenetesen fogadtattak
el. Köziratok nem adattak vissza.

Kindbízatal:
Az előfizetési pénzes és hirdetések a
kiadóhivatalba. A Nauy Lajos
könyvnyomdája — küldendők be
(Bódog-tér, Scheiber-féle ház.)

Az anyák bűne.

V.

A játékedve korlátozása.

Az eddig elsorolt felszög nevelési rendszerek a szülők gondjaira bízott mindkét nembeli nevelendő gyermekekre vonatkoztak; — nem lesz talán érdektelen most, ha jelen oratuban az eddigi iránytól eltérve — leánygyermekünk eljárása körül tapasztalt ferdeségeket tüntetend el, melyek ép oly károsak a nevelt egyénre, mint a már korábban elmondottak bármelyike; — sőt veszedelmesebbekkel, amennyiben korunk felszög kívánalmainak akarván megfelelni a szülők, majdnem — csekély kivétellel — mindnyájan oly ferde eljárást alkalmaznak nevelendő leányaik körül, ami szükségesen halomra dönti a nevelt lény földi boldogságát.

Hogy azonban szembeszökőbb legyen a most divó nőnevelés káros volta, szükségesnek tartom feltüntetni főbb vonalaiban: miként nevelték leányainkat azelőtt s miként nevelik most.

Mielőtt azonban belekezdének, ki kell jelentenem egyelőre — nehogy jelen soraim a jó lelku mamák kezéből olvasatlanul „ad acta“ tétessenek — miként leányaink jelen nevelési rendszere alatt nem értem egyszersmind a legújabb időkben megkezdett tanítási rendszert is, ez utóbbi ellen nincs kifogásom, mert ha valaki elhajítja a női emancipációt, vagyis azt, hogy hölgyeink voluék, a testileg ezott férfiakkal szellemileg is versenyezhesselek, úgy én vagyok az, ki azt első sorban is forróan elhajítja. — Az igaz, hogy a tanítási és nevelési rúdszernek karöltve kell járnia s együttesnek lennie, azonban ha jelen rendszerünk — mindkettőt értvén, a jelen irányban megmarad, úgy az a helyett, hogy idővöse

leme, inkább káros befolyást gyakorol, mert amit jelen tanrendszereünk épít, azt a most divatozó nevelési rendszerre a szülőknek romhalmazzá változtatandja.

De térjünk a dologra! Miből állott régeate a leánynevelés? . . . A leány 15—16 éves koráig szülői házában volt — mely idejét ottban játék és apró cseprő házi foglalatossággal töltte s csak azután — hogy a korának megfeleltetését elajajította — küldetett valamely zárdába ismeretszerzés végett. Tanításról ottan szó sem volt, ez csak is a zárdák feladata lévén, irás-olvasás s némi számtani ismeretet, mint legszükségesebet ott sajátíthatott el. Ez volt a magasabb ranguknál divó eljárás a nőnevelés körül. A kevesebb vagyonos szülők gyermekei, kik nem küldethettek zárdába, otthon sajátították el a legszükségesebet, azután apró házi foglalatosságok mellett játék között nőték fel egész 15—16 éves korúig, a midőn az anya a háziasszonyi teendőkbe, nevezetesen a sütés, főzés, varrás és fonásba vezette leányát, s csak ha ezekben jártas volt, lón eladó. És ezt a rendet szigoruan megtartották, mit neveléstörténelmünkön kívül bizonyítanak a sok, azon korból fennmaradt legendák, midőn pl. az ifjú oly pillanatok szereti meg hölgyét, a mikor az játszva lepkét íz, vagy bábujával enyegest bele, de addig várnia kell, addig nem lehet az övé, míg a háziasszonyi teendőkben nem elég jártas.

És most? 11—12 éves leányaink majom módra felcicomázvák, a hosszú uszályban majd olvesznek; — mamák szigorú meghagyása folytán úgy tartják magukat, mintha csak 18—20 éves hajadonok volnának. Bábuvál vagy más nőies játékkal ünzi el gyermekkori unalmakat, nekik a világért sem szabad — ezt titokban tehetik, a mama tudta nélkül — ki ha azután rajta kapja, először a governanteot kor-

TÁRCSA.

Bécsi diákéletemből.

Közl: Elitz Sándor.

A meleg nyári hónapok Bécs egy külvárosiba kénytetek költözni. Gondoskodtam róla, hogy analomra ne maradjon ide, mert negyedmagammal mentem ki, hol két tágas és esinos utcai szobát béreltünk. Nemsokára gyűlhelye kezdett lenni lakásunk másfél tucat magyar akadémiai polgárnak, és medicus, jurista, philosoph, gazdász, építész, parlament, technicus és vegyész meghatározottakkal bódott egy istennek — Bachusnak. Egy szép délután különös nagy számmal gyűltünk egybe; alig van meyeje Magyarországnak, melynek képviselője nem lett volna.

Képzelmelhi mit beszéltek össze közel 30 egyetemi diák, szidtuk a tanárokat, felidéztek emlékeket a gymnasiális évekről, káromkodtuk, mért nem szakad már 20-án vége a hónapnak, aztán az ablakoknál hajlingattunk ki és vizsgáltuk, ki süti le előbb pillát, mi vagy két fekete szemű vis-á-vis-uk.

Gondtalan jó kedvvel indultunk el hazuról, egy lakásunktól nem messze eső kis házra, mely oly nagy volt, hogy kiterpsz kedve csak nehezen férhettünk meg rajta. Honem azért mint valami szent helyre zárandóknak ki naponta. Egy délután fenn felejtette szivarszékjüket és én visszafutottam érte. Kiallattam az ajtó nagyságu ablakom elé az első emeleten és különös tetszéssel szemléletem e szép kis szecret.

Egy szaboiesti társamat valami főispáni installatióra emlékeztetett e situáció, azért csakhamar feltalálva magát a lehető legnagyobb ünnepélyességgel kezdett lehető legnagyobb ostobaságokat elszónokolni rendithetlen komolysággal: „Hozza már le emineciád

azt a constitutionalis szipkát — dörge pathossal — „mi az emberi élet szipka nélkül, a magyar miniszterium és a parlament Auszriával együtt vitatják már a pipafüst kérdését“. — — — Ez így tovább mind nagyon ostoba és összefüggetlen vala, hanem azért volt benne constitutio ministerium, parlament, Austria, mind oly nagyhangzatos nevek, melyek nem maradhattak hátra nélkül a nagyon szót nem értő külváros „Spießbürger“-ek előtt, kik, mint-hogy ép este 8 óra volt, nagy számmal szállinköztek arra, különben is nem kis mértékben felgöngyölítve kíváncsiságukban ezen szokatlan gyűlések által. Nem feltétlenül öt perc és kocsi nem járhatott már az utcán a nagy embertömegről. Illeendőnek tartottam legalább ily hangzatos oratóvióval felteni és füzszereztem beszédem Andrássyval Novi-Bazár és Boszniaival, hogy „a nők az alkotmányban“ i pragmatica sanctio se hiányozzon, irgalmatlanul azt is köze szartam. Collegiám voltak szivesek a kíváncsian tudakozó pletsnek megengedni, hogy én nem kevesebb, mint magyar ministeri küldött vagyok, ki a Novibazárba való bevonulást fontos kérdésül jöttem megbeszélni a hadparancsnokságnál. „Es ök mindent elhittek“ és azon jovialis modorra, mely a bécsi föllemlonása versenyeze kialgtartak „eljelt“ társamál.

Mire lértém már beesteledt és spallit képeze vártak barátaim. Majdnem mindégynél volt fegyver: egy né papernyó, másnál palca, harmadiknál pipa, melyeket fátylekedő tartottak magasra. Azt hittem, hogy a spectaculum befeljezendő korjaink fognak vinni. De csalódtam, mert mint egy adott jelle hullának rém elhaladtommal a gyilkos eszközök (persze csak színpel) és folytort kacagással szöktünk el a hely színeről. „Verfluchte Ungern“ kiáltának utánunk bolondod tartott németjeink. Hanem boszúságunk nem soká tartott, és minthogy nevetésünk észrevetett, hogy ök is comikus oldalról fogják fel a dolgot visszattérünk — kezret nyujtunk nekik, és egy ép jelenlevő két méternyi teriméjű korca-

holja ostoba engedékenységre, aztán leányának sug ilyen forma szavakat: „Te engedetlen leány! nem szégyenled magadat, milyen nagy vagy és mégis bábval játszol?! Mit szólna Kálmán urfi ha így találna? Jobb lesz új a zongorához, v. tanul a francia, angol stb. nyelvet!“ — és így tovább . . . Sítani, főzni? Vagyosabb polgáraink leányának a világért sem szabad, de meg mire való is volna a szakácsnő? Ez és számtalan hasonló elvek képezik leányaink jelen nevelési rendszerét.

És most nézzük a dolgot kissé mélyebben! A gyermekkor a játék korszaka; ettől megfosztani azt lelketlenség, halálos bűn. — Ha mi kis leányainknak megtiltjuk a játszást s helyni felváltó epítőeseti hajlamot verünk fejébe s ezáltal kioltjuk belőlük játékkedvét: tudjuk-e, megfontoltuk-e mit eszelünk? Nem hiszem, — mert megfosztottuk életét ez érdekességétől, mogorva, komor és komoly természetűvé tettük azt. Már pedig a mi nőket kedvesség, csabosság teszi: az csakis a nagy kedvű, a jatszai kedvesesség, s még komolyságában is a hájos gyermekieség. — Nincs ráttábar valami, mint a komoly, az örökké mogorva, a mosolygás nélküli nő!

De nem csak ezt okozza leide, kárhözatos eljárásunkkal, hanem azt is, hogy leányainkat szünet nélkül a legvérmesebb reményekkel kezesgetvén — ha aztán azok nem oly rózsaszínűnek találják az életet, mint azt nekik a mi esztünknek festé; elvesztik a meg létező keves életkedvüket is, életuntarakká, zsötétlődkékké, panaszalívű válnak, kik mindig csak azt hangoztatják, mily szerencsétlenek ők, mennyire megcsalatavak; s a helyett hogy a családi életet boldogá tennék, meglegedés s örömmel fűszerezék: inkább kiálthatatlanná teszik azt. S kezd zomorú mérvben szaporodni hölgyeink öngyilkossági kedve — s ha mélyebben vizsgáljuk az okozatot, lehetetlen be nem látnunk, hogy e megdőbbentő jelenségnek korunk nevelési rendszerében rejlik az ok.

Szűlők! a természet minden ellene elkövetett eljárásat rettenetesen sokokt megfosztulni; s ha ti gyermekeitekbel mesterséges eszközökkel a játékra való hajlamot elfojtjátok — csak önmagatoknak okoztok kárt azáltal, hogy azt, kinek boldogságát ha lehetne gerőzővel mozdítanátok elő, gyermekeitekét reszitek szerencsétlenné, boldogtalanná.

„A csecsemőnek annyi alvást kell engednünk, a mennyit természet megkíván — később úgy is elszikol a nappali alvástól.“ — így vagyunk a játékkal is: az a gyermek hadd játszik addig míg azt természete megkívánja, hagyjuk meg neki legalább a gyermekkori örömeit! ha figyelemmel kísérjük játékát, tapasztalni fogjuk, hogy az ugvis mindig és mindig komolyabbá válik, míg végre önmagától is elmarad.

máros meghívásának engedve sörös poharak mellett neveltünk közösen a kis tréfának.

Szobátársammal egy-űl diltünk a szobában június 27-én tehát a hó már sirba szálló napjaink egyikén, melyekről oly sokat tud beszélni a diák. Egy rozant begőllő, melyen két lúr hengegett duetten és melyet egy előtünk ott lakott szerencsétlen hegedűs hagyott hátra, „a peteski notárius“ keserves melodiót kiozta collegián.

„Csak ebből lehetne valamit bevenni!“ tört ki végre bosszuan mint azok festműgyűkkel „a púkos diákokban“

„Ha ez egy ev!“ pattanam fel örömmel — ilyesmit a „hecz kedvűt kihivhatunk.“

Gondolkoztunk egy darabig is a terv csakhamar megérlelt bennünk.

„Mindenek előtt szatócsához kell vinnünk és imponzás árt kérni érte“ — szólalék fel egy pár percz mulva. Ezt társam magára vállalta és miután egy piszkos barna papíra írt 1780-iki évszámot a hegedű őrégbe szerencsésen betapasztolta, fel is kereste az ily „művészi“ ódonságokat vásárolni szokott szatócsot a Re . . . utzában. Az őrég év 7 mint az organosipok egymást követő poronytűl akarta magát megszabadítani sakramentumjával. (Még egy becsületes Kraxelhuberi P. p-je sine a németnek és mégis civilizáltabbn beszé) hanem amin elcollang egy szűles fekete legény belépett, odahagyták rögtön a bűfét és kifelé szalindgózta.

25 frot kért érte, ezen összegért is csak oly feltétel alatt adja oda, hogy egy pár nap mulva 30 frotért visszavisszavárohassem, mert csak a pillanatnyi anyagi szükségnek engedve adja odébb, minthogy ezen a hegedűn még Paganini játszott.

Az őrég zsidó elbűdült. Még 25 krt is alig mert kínálni érte.

Ezek azon ferdeségek a miket egyelőre megismertetni kívántam éső sorban is mint legveszélyesebket — s noha még számtalan ily ferdeség van — mikre alkalmilag majd visszatérek — de azok már nem oly általánosak. Amennyire lehetett előtűntetők a veszélyt, mik az ily ferdeségeknek következményei, s ha azokat a szűlők közül csak egy-kettő is olvasta: elértem célomat.

Pákay György.

Felhívás.

A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter ur, Budápesten f. é. november hó 15-én Bodzafa-utca 28. sz. a. fekvő bérheliségekben egy „közép ipartanodát“ nyit meg.

Ez intézet a kisebb és nagyobb iparvállalatokban alkalmazható főbb munkások, különösen művezetők, sőt kisebb és közép iparvállalatokra vállalkozók képezgetnek ki elméletileg és gyakorlatilag.

E végből a megnyitandó intézetnek három fő szakosztályra szerveztett, u. m.: az építészeti, gépészeti és vegyműipari.

Mind a három szakosztályra készülő és majdan azokba járó tanulók, a közös tanulni valókra együtt oktatnának ugyan, azonban mindenik szakcsoport saját szakmájára, egymástól elkülönítve tanítatják.

Az intézeti pályafolyam 3 léve terjed. Az 1879/80. iskolai évben csupán az első osztály nyitatik meg, melyben még ez év folytán mindenki, bármely irányban fog később tanulni, a közös tanulni valókra oktatják, nevezetesen a magyar nyelvtan, az algebra és mértan, természettan, egytán, ásvány- és közeitan, mértani, szabadkézi rajz és mintázás.

Az ily előkészített ifjuság hajlama és választott hivatása szerint, az intézeti folyam második és harmadik évben válik szét építészeti, gépészeti és vegyműipari szakcsoportra; midőn a még szükséges közös tanulni valókra minden szakcsoport bizonyos időben szintén egysülök fog.

A középipartanodába felvétetnek:

a) A polgári vagy realiskola, avagy a gymnasium óta négy osztályát jó sikerrel végzett tanulók;

b) oly egyének, különösen iparos tanoncok, sőt segédek is, kik a fentebb megvezetett intézetek kijelölt osztályában tanított tantárgyakról a fölvételi vizsgát kiállják.

A tanítás díjmentes, egyszersmind 10 hónapig tartó s folytonos nappali oktatás

E megnyitandó közép ipartanoda az érdekelt szűlők,

Amnyit azonban megtehet magánál tartotta hátha találkoznék verő a nagy műértő városban.

Tíz nappal aztán mintegy véletlenül topantam be a sötét kis lebuljba.

Felraktam monolesemot, szemtelen és műértő tekintetű jártattam körül. Valami exquirit ritkaságot kerestem, mely az ily helyeken mint mondám gyakran találkozik mint a gyémánt a por között.

Szemem az egyik zugban logó hegedűre esett. Bele tekinték az őrégbe és elragadtatva kérdezék az ár után miközben egy trillát vágtam rajta, hogy egy ár eppa nem zeneortól a guta kezdé keringeni. Csakhamar feltalálta magát situációjában az őrég zsidó és megelégedett szerényen 50 frotot kért az instrumentunért.

„Ez nem is pénz“ törtem rozant németsséggel. Rögton ki akartam fizetni.

„Ah pénzemet a hotelben felejtém hanem azért áll az alkú“ — keresgéltem a zsemben és „véletlenül“ 3 frot találtam (összesen nagyon is jól ismert viszonyon!) melyet foglalóképen hagytam ott. Holnap elfojók érte.

Másnap kora reggel rontott be társam az üzletbe és kérte vissza hegedűjét. A zsidó megdöbönt. Már most ott akarta tartani 20 frotot. Collagám nem engedett az árból és ő kifizetett 25 frot o. é. — — — én pedig vissza nem tértem.

Mit képzelhetett a szegény oly nagy jedséget kiállott őrég, midőn a jövő hó elsűjén (akkoráig volt szükségünk a pénzre) egy póstaútványraul — adott foglalón leszámításával — visszakapta pénzét ezen utatással: „Ne tartassa magát többé deaktól boldondá!“

különbösen iparosok, iparegyesületek és társulatok figyelmébe oly felhívással ajánlhatjuk, hogy mindazok, kik a fentebbi feltételeknek megfelelő készségűsége gyermekeiket, iparos tanoncokat, vagy segédkeket a köztölti irányban taníttatni öhajánják, f. évi november hó 2-ától ugyanazon hó 15-éig a megjelölt Bodnár-utca 28. sz. a. fekvő ház 1. emeletén, az igazgatósági irassáék be. (A közép ipartanoda szervezete nyomtatásban kapható a m. k. egyetemi nyomdában.)

Kelt Budapesten, 1879. évi augusztus hó 24.

Az 1879. évi szept. hó 4-ikén reggeli 9 órakor tartandó

K Ö Z G Y Ű L É S

t a r g y a i :

1. Tuzotnyó iránti intézkedés végett a tervnek bemutatása.
2. A városi boltok helyén emelendő bérház építkezési kiadásainak leedzése a kórház 30,000 frt alapjainak, és a város 15,417 tritnyi pénzkeszletének felhasználására iránt hozott közgyűlési határozat felvált az 1874-ik évi XVIII. törv. cikkének az 1875-ik évi XXXV. t. ez által városokra is kiterjesztett 103. §-a értelmében névszámtal szavazás.
3. A főgyűlésnek a círczi rend részére lett átadás folytán a város által eddig viselt terhek beszámoltatása iránti feltejtésére érkezett névszámtal irás.
4. Bomberési tolgajok hérbé adása iránt megtartott kérésről eredményéről jelentés.
5. Sörmérésügyi bérbeadása iránt megtartott átvérés érveha. jelentés.
6. Pálhika mérési jognak értékesítése.
7. Bárány vendéglő hérbé adása iránt tartott árlejtés eredménye jelentés.
8. Több városi boltoknak újonnan hérbé adása illetőleg meghosszabbítására iránti jelentés.
9. Utcai világlás hérbé adása iránt tartott árlejtés eredménye.
10. A posztügyi védtőltek felvilágosátlatáról jelentés.
11. A gyalogjárdához szükséges föld beszerzéséről jelentés.
12. Az árvíz által károsított Szeged városának köszönő áratára a nyugtotti segélyért.
13. Szeged város részére fásalkokból facsemetékben nyújtandó segélyezés iránt Bispán úr ó méltóságának felhívása és egybéli kérények.

Kelt Baján, 1879. augusztus hó 27.

Dr. HAUSER MÓR.
polgármester.

H I R E K.

— Folyó hó 11-én kezdetét vette az új tavány a helybeli főgyűlésnek mintegy 300, a tanítóképzésében 190-nál több tanulólval. Az nap tartotta meg mindkét intézet ünnepély-s „Veni sancte!”

— **Aradi Gerő** színtársulata, mely nálunk a közönség osztalan tetszését és partfogását bírta, egy hogy szellemi fíradósázt szép anyagi siker is jutalmának, jelenleg Szegszárd városában időz. Taposkban és dícsértelken ott sem szenved fogyzakozást azonban a színház látogató közönség sokkal kisebb, mint nálunk volt, úgy hogy a derek igazgató csak áldozatok árán kevés kitűnő tagokkal bírő színtársulatát együtt tartani. Mint megbízható forrásból hallottuk, a telet már Szegeden fogják tölteni.

— **Felségs királyunk** a székesfehérvári országos kiállítás alkalmából legtelő kézirattan meköszöntő József főherczeg ő fenségsének azon részvételt, melyet ezen országos ügynek szentelt. Ugyan ez alkalomból gr. Zichy Jenő, Havranek József, Lederer Sándor s más intézők és résztvevők rendekekkel vagy legfelsőbb elismeréssel jutalmaztattak.

— **Haynald bíbornok** érsék újabb adományá. A kalocsai érsék e hó 25-én névünnepe alkalmából a Misszonyunkról nevezett iskolának vezetésé alá helyeződnő bács-zombori leányiskola javára, a már tavaly adott buzeszer írtson föll, újlag tízezer trit adományozott. — E tízezer tritnyi összeg beszámítással tehát ő emenciatája rövid 4 hó lefolyta alatt az idén már 55 ezer tritot adott jótékony cseleklara.

— **Érdelt tolvajlás.** Császár Ferencz ur házánál tegnap a délelőtti órákban Müller Herman ungvári illetőségi cipész sezerő 25 frt értékű kópót lopott. Az eriszt tolvaj azonnal elfogott.

— **A világl legnagyobb fája.** New Yorkban jelenleg egy óriás fány egy része van kiállítva, melyet Californiából vettek oda. A new-yorki Herald a következőket írja a fáról: A természet e csodálatos művét 1874-ben fedezték föl. A fa egy herkenből állott a Tule folyó mellett Tulore megyében, mintegy 75 mérföldre Visahaltól. Csúcsa le volt törve, valószínűleg már igen régóta s felfedezésekor a fának megis 240 láb magassága volt. A törzsek, ott a hol le volt törve, átmérője 12 lábát tett, míg ágainál 9—10 lábát. A fa alsó része 111 láb. Az erdőnek ez faskori királyi Old Mosenek neveztek egy közelvölgy helye neve után. A fa korát 4840 évre becsülik, s ez a legnagyobb fája melyet eddig földezték. A kiállított rész kerület 175 láb, átmérője 25 láb. Bolseje, hol 150 ember eltér díszes teremé van átváltoztatva; a talajt szőnyegek fedik, s a burtozat egy zongorából, divánból asztalokból és székekből áll. A fakat kaliforniai tájképek díszítik. A közönség a teremben szabadon mozog.

— **Szabadka város** tegnapelőtt ülte mint szabadkirályi város 100 éves ünnepét.

A „**Magyar Népvilág**” 22-dik száma következő tartalommal jelent meg: Hogy áll a világl? — A „Magyar Népvilág” tárgyalja: A dagói torony. Elbeszélés. Irta Jókai Mór. — A szerb egyházi kongresszus. — Andrássy gróf és az ellenzék. Irta Hegedűs Sándor. — Andrássy és Bismark. — Andrássy lemondása. — Napoleon herczeg. — Beszélgetés gróf Andrássyval. — Királyunk. — Szegedről. — A horvátügyi magyar bizottság. — A zágribi orsz. pénzügyigazgatóság. — A csodás képelem. — (Még egy tejezet a lelektanból.) Irta György Aladár. — Az állanviláthalokok állása s viszonya. — Muszka állapota. — Kossuth anyja. (Arzepekkel.) — Uj Görögországból. (Képekkel.) — Olvasni való. Az urti és a szép Julis Románé. (Vers) Irta Laska Gusztáv. Akaratlan utazás. (Bisár Luczian után francziából. — Különfölk. A „esászár nap” Bosnyákba. — A katolikus papuság Eldoradója. A kozákok kincse. — Mi újság? — Gazdáknaak. — Üzleti szemle. Képek: Kossuth anyja. — Ünnep Uj Görögországban. — Arkádiái pástor.

— **A „Képes Családi Lapok”** 23. füzeté változtatott tartalommal jelent meg. Egy füzet ára 30 kr.

— **Érdekes kísérlet.** Özv. Odódy Sándorné Barsmezye nagy-műszi bérkötök m. hó 9-én erdekes kísérlet tetteott, melynek célja volt megmutatni: nem alkalmazható-e a villanyfény az éjjeli eszlelésre? A számos résztvevő jelenlétében eszközölt kísérlet, mint lapunknak írják, valóban fényesen sikerült; a cséplés a villanyfény mellett kitűnően ment, sőt a munkásokra nézve az éjjelübsébe levegője kellett koonybott volt. A kísérletre használt elektro-dynamika gép „Ganz és társai” gyárából került, hol ily nemű gépek gyártására már eddig is külön osztály van berendezve. A mellett, hogy az előlított fény a napféval konkurált és nagyobb fért vígított meg, mint a munkához szükséges volt, fényezés az éjjel, hogy ugyanazon 8 óra erejű gép, mely a cséplésüpen hűlt, a villany fény előadására szolgáló hűtő erőt minden megelöztetés nélkül adhatta, ma a villanyfény költségét majdnem elenyésző eséköltségre teszi. Minthogy a cséplés mellobbi elővessze a gazdára nézve igen nagy hasznossága, a villanyorság értékesítése e téren kétségtelenül nagyon előnyös. Ördödy Lajos.

— **Az „Ujvidéki Irja** szuper Károly városunkban már régóta előnyösen ismert színgazató, a napokban érkezett ide társulatlal s tegnap „Aszalai uram leány”-e vizgátékkal meg is kezdte az előadások sorát. Rövidtől tart közközlésének 13 czéffal van tüzteki, hogy a közönséget a jelenkor legnevezetesebb s legújabb eredeti színirodalmi termékeivel megismertesse. Ekkép a játékrendben előfordulnak az ilyen darabok, mint: Fourchambault család, szép Mikhál, Lilionfi, Hős Pálfi, Páru bugyellárs, Sarga csók, Kényes Bertók, Egy Molnári baka, Kapitány Kisasszony, Nimis, Kornevilli harangok stb. Bérlet csak 12 előadásra nyitatták: 6, 5 illetve 4 frt. díjjal. Az előadásokról jövő számbunkban bővebben; addig a t. közönség szives pártolósába ajánljuk a magyar színtársulató.

— **Ugyan ott olvassuk:** az e hó végén összielőndt szerb kongresszusra, mint értesíték, Gromon Dező, egykőn főispánja van kir. biztostul kinevezve. A főzombab szerb layok külön felhívást intéztek a szerb tanítóok s papokhoz, hogy főleg ezeket iparkodjanak — magukat képviselve — a kongresszusra józan elemeket behozni.

— **Beküldetett:** dr. Ribáry Ferencz „Képes Világlörténet” 13. és 14. füzeté az előbbiekhez méltó szög kiállításal.

— **Fiatal gyilkos.** Balözszegen két gyermek, egyik 7, a másik 5 éves, játszódozván, a nagyokibnál töltött pisztoly volt; a kisebbik által fenyegetve, hogy megmondja, ha le nem teszi a pisztolyt, — erre a nagyobb vissza fenyegette, hogy meg ne mondja, mert agyon lövi, s a midőn az 5 éves kis fia újra erőstül állítást, puff . . . a pisztoly esült, s a kis gyermek halva rogyott össze.

— **Szöllőmag-olaj.** A szöllőmagból — a mint a „Giornale agr. italiano” című olasz gazdasági lap írja — igen jó olajat lehet nyerni, és pedig a következő egyszerű eljárással. A szöllőmagot lejt megszáritván ösziertörjük, s aztán 100 liter szöllőmaghoz 25 liter vízet öntvén, az egészét folytonos kavaráss közben 80 C. fokig hevítjük. A mint az olaj magvakból kezd kiizzadni, az egész tömeg az olajpár alá kerül. Az így előlított szöllőmag-olaj világos sarga színű és teljesen szagtalan s ha megfelelő tisztításon áttesett salátára is épen oly jól lehet használni, mint a faolajat, de evésre csakis friss minőségben alkalmas, mert igen hamar megavasodik, 190 kiló szöllőmag 10—11 kiló olajat ad. Franciaország, ha a szöllőmagot e célra felhasználja, Pezzyre tanár szerint termése után 6 millió kiló olajat nyerhetne, s Olaszország Ottári tanár szerint 3 millió kilogrammot.

— **Adoma a snezi esatorna megnyitása alkalmából.** Mikor a snezi esatornát ünnepélyesen megnyitották, még koránsem volt minden készen. A esatorna meg alig volt járható, de már nem volt halasztani való idő. Lesseps úgy akart meggyőződni, hogy nincs-e valahol akadály, hogy folytassa elé egy kis gőzcsónakot rendelt, melynek végén egy arab állt. Az arabot utasította, hogy ha minden jól megy: maradjon mozdulatlanul, ha pedig akadályra talál a csónak, akkor terjeszse ki karjait. Magától értődött, hogy az élő távra mozdulatlanul jelentésebe csak maga Lesseps volt beavatva, ki a tengeranyói hajón a francia esászárné mellett székelt modorában csevegett, e mellett azonban egy percre sem veszt-

tette el szem elől az arabot. A csatorna közepén az arab egyszerűen csak kiterjeszti karjait. Az átkelés lehetetlen! A váltólat megakadott! Lesseps ajtalan rogyott össze. A hajónlevők Lesseps körül csoportosultak. Mire észlelték visszanyerték az arab akkora már leereszté karjait. Az egész csak tubuzgós volt tőle. Lord Palmerston híres versenytársa a fardalmának róta fői ajtusát. Az igaz hogy akkor már egy hete hogy nem aludt. Csak később valá be, hogy soha életében még nem volt ugy fölindulva.

Nyílt tér.*)
Bejejeztésül.

Feltártuk elegendőképen a *kórházi misericordát*; bemutattuk adataink alaposságát s a betegek nagyszáma nyilatkozatait egyikké nek egész terjedelmét; beigazoltuk az érleltettek által ismertetett s bizonyára az állapotok elpalatolástól szávoz vizsgálat jelentőségének híreségét s nyílt homlokával felajánlunk adataink alaposágá mellett azok esküjét, kiktől a kórházi adatokat bírjuk.

Ezzel szemben: a tiszti orvos ur semmit monó élezeléshez folyamodik: a legsúlyos vádpontok elői következetesen kitér s folytonos személyeskedései által nyílt bizonyítékok szolgáltat arról, hogy nem az állapotok javítását, hanem azok elpalatolását tartja feladatának. Mindezt azzal tetézi, hogy Madaraszról a bajai városához behozat egy szegény asszonyt, s ezt kiabló fenyegetései által egy alapatlan és minden kegyelettel ellenkező nyilatkozat aláírására kényszeríti; aztán meg, mint *szentistván fahasi orvos*, ott a község házára parancsolv Mihályi Gyulát, remítgató fenyegetései által egy új nyilatkozatot vesz ki tőle, melyben szintén csak annyi igaz, hogy mi a betegektől szerztük adatainkat.

Ennyi elfogultsággal, ennyi rossz akarattal s annyi személyes érdekekkel szemben hasztalan volna tovább minden tárgyalvos vitatkozás, hasztalan volna a *kezzeinknél levő nyilatkozatok közzlése. Kinek érdeke a lepezést kívánja*, végre is tagadásba vesz mindent; — az érdekeken kívül és felül állók pedig, az eddigiekből is tájékozók és tájékozhatjak magukat a kórházi visszaélésekről kiknek magán uton nyilvánított elismerő nyilatkozatai fényes élet-tételt szolgáltatnak a tiszti orvos et consorter-féle kikik egyes nyelvértégetései ellen.

Válaszra se méltatjuk tovább né a tiszti orvos ur, sem pedig a vele érdeklözöségben álló egyes urak minden kritikán aluli s a tárgyhoz mit sem tartozó haudabandát; mert valósulva látjuk rajtuk, hogy scarabeo prius persvadebis.

A J. K. szerkesztőjének nyilatkozatára is mindössze annyit mondunk, hogy egyszer lapja túltömöttsége, máskor hirdetéseinék sokasága miatt cikiztünk, mint magát kifejezte, azon számokba „nagy terjedelme miatt” fel nem vehette; de midőn a jövő számra való halasztást elfogadtuk, annak közléset utjólag megígérte. Különös azonban, hogy míg ezen sorok becses lapjában hetekig nem lettek helyet, addig a tiszti orvos ur kenetnélküli semmitmondásai csaknem előbb megjelentek, mint az általunk e lapban közölt nyilatkozat.

Ezzel a hírlapi vitát részünkről bejejeztetnek nyilvánítjuk, egész készsöggel megegedve, hogy ahol személyeskedésekről és minden illemmel ellenkező kifejezésekről van szó, ott a tiszti orvos urral nem mérközhettünk; — lesz rá azonban gondunk, hogy a kezeinknél levő adatok és okiratok oly hatósághoz jussanak, mely hivatra lesz a kórházi visszaéléseket megszüntetni s a kórház újjászervezését. — annyi dr. Ludányi és dr. Nikólsburger urak is sürögésen hangsúlyozták, a *ami összes felszólalásaink egyedüli célja volt* — valahára keresztülvinni.

Keletéri.

*) E rovart alatt közölték német vállal felelőségét a szerk.

Üzleti tudósítás.

Baján, 1879. augusztus 30-án.

Buza 11.30 zab 5.40 bab 7.50 árpa 6.25 rozs 7.60 kétszeres 7.50 köles 4.60 kukorica 6.—.

Az árak 100 kilogr. után.

Vizáltás Baján.

O pont	DUNA	84.98
tenék	CSATORNA	83.00

Szeptemb. 2-án	DUNA	87.69	CSATORNA	85.54
	O fölött	2.81	mélyiség	2.54

Felelős szerkesztő:

Dr. BARTSCH SAMU.

T. c. hölgyek-nek alulírott tisztelettel jelenti, miszerint mindennemű női kézi munkában u. m.: *fehértaruha varrás, himzés, kötés, horgolás és diszmunkák* készítésében szerény feltételek alatt oktatást ad.

Landesz Francziszka
okl. tanító.

Lakik: Régi fürdő-utca, 355. szám
Mészáros Sándor házában.

Pályázat.

Az e szolgabírói járás területén rendezesítendő közös csendbiztosi állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Ez állással évi 10.000 ftnyi készpénz fizetés van egybe kötve; melyből az illető csendbiztos az előírt bizonyos számú csendbiztos: legényeket eltartani és az egyes községekben, vagy a mezőn szóval a titeli szolgabírói járás területén felmerülő kárt megtéríteni köteles.

Az illető kénytelen biztosíték fejében fizetésének 10% jét letenni.

A kötendő szerződés közelebbi feltételei e szolgabírói hivatalnál az előírt hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Pályázók kérvényeiket folyó évi Szeptember hó 15. a szolgabírói hivatalnál benyújthatják.

Titelben, 1879. évi augusztus hó 15.

A titeli szolgabíróóság

szolgabíró helyett
Mezey Imre,
szlgb. segéd.

Ferenczcsatorna-részvény-társulat

és
Ferenczcsatorna-Gőzvontatási vállalat

TISZA-BUDAPEST-GYÖR

az egyedüli rövid s közvetlen tiszai vonal oda és vissza Budapest és Győrig.

E vonal lehetősi a legmérsékeltbb biztosítási díjt és jelentékeny időmunkaértéket, pontos szállítást, valamint újult nyújt a hajóutalajdonosoknak, továbbá biztosít: *leszállított és legelősebb ámeneti tarthatételeket*, egyuttal kikerülően a veszélyeket és halogatásokat az alkó Dunán. Az újtideki csatornan. Petrovaczon alól rakodó hajók **Bezdán** fele a Dunára igen olcsó transito tarifában részestínek. A Dunán és Tiszán mindenkor a csatorna-torlatoktól és oda közeledő **előszonnyu vontató-hajók** készen állanak. Olcsó ámeneti: tarifák és kimerőlt felvilágosítások a fonnnevezetti társulatok központi irodájának, Budapestben, vagy az **ügynökneki**:

Geiringer és Bergernél John Mikszánd *Fekete Pálnál*
Baján Budapestben Szegeden

kapthatók.

Kaiser, ügyvivő